

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. || Lvdovici || De Ponte Vallis-||Oletani, È Societate ||
Jesv Theologi.|| De || Christiani hominis || Perfectione In
Qvo-||libet eius Vitæ genere.|| Tomi Qvatvor.||**

Quorum argumenta ex S. Rvth Historia præcipué desumpta

Puente, Luis de la

Coloniæ Agrippinæ, 1625

Cap. XVI. Opera Liberalitatis & Misericordiæ, quibus Reipub. perfectio
conseruatur: & eadem extendenda esse ad egenos, peregrinos, &
aduenas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39637

*mortuus est; nec proprium reputes emolumentum, quod in tantum cedit detrimentum alterius. Ex his colligit S. Thomas: Religiosos, qui pauperitatem sunt professi & omnia pro Christo reliquerunt, debere, ad suam perfectionem assequendam, lites omnes fugere, nihil proprii sibi querendo: quamuis eisdem æquè liceat ac sæcularibus, bona Religionis communiã etiam per litem conseruare, quando id alia via facere non possunt. Quibus addit S. Gregorius: quando necessitas nos obligat rerum temporalium curam habere, quas alij sibi vsurpare tentant, interdum expedire, id tolerare; aliquando tamen melius esse id impedire, charitate seruata: *ne rapentes non sua, semetipsos perdant*, eum in modum quo quis etiam vi proximam culpæ occasione remouet ei, qui non vult sponte ab ea abstinere: vt sic possit veram agere pœnitentiam.*

In multis præterea casibus tenetur quis litigare, quando hoc medium est ad propria bona fortunæ, & filiorum defendenda necessarium, sine quibus non potest familiam suam cum debita proprio *statu* suo decentia sustentare, quamuis seruandæ tunc sint condiciones, quæ litem iustificent, *puritas scilicet intentionis, moderatio cupiditatis*, iuxta illud Apostoli: *omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate*, loquens enim de se, idem alijs suadet, ne scilicet quis seruus fiat aut mancipium rerum suarum temporalium, nec ipse litis, qua illas tuetur, sed in ea gerat se absque animi perturbatione, cû libertate spiritus, pacificè, absq; iniuria & fraude, nulla data culpabili occasione iræ aut turbationis, quæ proximo sit scandalo: ac deniq; quando aliter fieri non potest, ed quâdã alter cogat nos aut litem illi intentare; aut nos defendere ab ea, quam ipse in nos mouet: semper tamen memores sententiæ illius Apostoli: *seruum Domini nõ oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes, & non litigiosum*, & alibi ait: *si quis videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia Dei: quæ tanquam columna est, pacis & concordie amica, & fundata in spiritu vnionis cum suo sponso.*

CAPVT XVI.

OPERA LIBERALITATIS ET MISERICORDIÆ, QUIBVS
Reipublicæ perfectio conseruatur. & eadem extendenda esse
ad egenos, peregrinos & aduenas.

Ad integram Reipublicæ perfectionem nõ satis est, quòd cines sibi inuicem *iustis* opera præstent, vt hætenus indicauimus, sed (vt initio huius Tractatus insinuauimus) necesse etiam est, *gratia* opera exercere, quæ aduabus illis virtutibus, *liberalitate & misericordia*, (quæ sunt fideles charitatis & humanæ amicitie comites) proce-

Religiosus
non litiget
pro se.

Refert. S.
Tho. supra.

Resistere a.
liquando
expedit ne
alter peccet,
et ad sta.
tuum conser.
uandum ce.
uetur.

c. 1. Cor. 6. 12

Conditioes
in lite ser.
uanda.

d. 2. Thim. 2

24.

c. 1. Tim. 3

fi. Cor. 12.

16.

Cap. 2.

Mutua dilectio.

a Gal. 6. 2.

b Prov. 18. 1.
c. 1. Ioan. 3. 13.

Dial. 1. de leg.

Cicero verò li. 2. de offi.

d Luc. 12. 35.

Misericordia est lucerna.

In Dieta s. lusus tit. 7. cap. 4.

e Apoc. 1. 13. 7. opera

Misericordia. f. 3. Reg. 6. 32.

g Luc. 12. 12.

dunt; & occupantur in beneficiendo omnibus, quos ut amicos habent: nam eos visitant, ad conuiuia inuitant, hospitio excipiunt, mutuum, cum indigent, illis dant, aut etiam gratis, solatio illis & consolationi sunt, subsidium ac remedium in omnibus necessitatibus, meliori quo possunt modo, eisdem præbent, & a alter alterius onera portant, ut sic (quod Apostolus dixit) Christi legem, quæ charitas est, adimpleant: quæ facit, ut amantium se omnia sint ita communia, ut quisque, quod sibi deest, habeat in altero; & quisque possit omnia; quia omnes iuuant vnumquemque: propterea enim Salomon dixit: b frater, qui adiuuatur a fratre, quasi ciuitas firma, & quod sunt nerui in corpore, id est in ciuitate vera amicitia: qua c omnes se inuicem diligunt, ut sanctus Ioannes dixit) non verbo, aut lingua: sed opere, & veritate.

Et quoniam multi in ipsa Republica sunt pauperes, amictu & vestitu indigentes; multi infirmi, ac debiles; acceduntque ad eandem ob varias occasiones aduenæ, ac peregrini: necesse est florere in ea charitatem cum liberalitate & misericordia aded perfecta, ut se ad omnes extendat; & quo poterit meliori modo, eorum necessitatibus subueniat. Vnde Plato Republicæ quam constituebat, hospitalitatis virtutem valdè commendauit: Et Cicero dixit: benignitatem Reip. imprimis necessariam esse, ut captiui redimantur, & subueniatur indigentibus, & vnusquisque ciuis, si diues ac potens sit, debet suæ Reip. honori consulere, reparando quantum licebit, necessitates, quibus alij premuntur: d sunt (ait Christus D. lumbi vestri præcunt: superfluos sumptus & non necessarios refecando, ut in manibus tuis non vna led plures sint ardentes lucerna operum sanctoꝝ. In altera manu sint istius opera; in altera verò misericordia. Aptè verò hæc opera lucerna appellantur, quæ se ipsas cōsumendo, lumen alijs præbent: ut intelligas, te ex ijs, quæ habes, debere aliquid auferre, tibi que subtrahere: ut his operibus splendere possis. Debes (ait S. Bonauentura) similis esse e filio hominis, quem sanctus Ioannes vidit in medio septem candelabrorum aureorum, habentem in dextera sua septem stellas septem. Sic, inquam, decet te circundari septem operibus misericordie corporaliibus; & alijs septem, spiritualibus: ut cum omnibus splendens & luceas ad vtilitatem omnium; & nominatim egenorum: persuadens tibi, hæc duo operum genera esse sicut f duo ostia de lignis oliuarum, per quæ aditus patet ad sancta sanctorum gloria cælestis. Amplectendum quoq; tibi est consilium illud, quod Saluator noster dedit cuidam, ipsum inuitanti: g Cum fueris (inquit) prandium aut cenam, noli (quod in mundo in more positum est) solum vocare amicos tuos, fratres, cognatos, & vicinos diuites: ne forte & ipsi te re inuitent, & fiat tibi retributio. Sed voca pauperes, debiles, claudos, & cecos, & beatu eris: quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Eodem præter modo non solum hospitio excipies tibi notos, ac diuites per

ciuitatem transeuntes, qui etiam te excipient, cum ad illorum ciuitatē perueneris: sed etiam excipe pauperes, peregrinos, & aduenas tibi ignotos, qui non possunt tibi retribuere: sic enim (ait S. Ambrosius) ostendis, te hæc opera non temporalis alicuius cupiditate lucrifacere; sed spe æterni præmij: ut te Deus cælesti excipiat hospitio, iuxta illud S. August: *h date lectum, & accipe calum.* Quamuis purior sit finis & intentio, si eadem opera præstes, ut ipsi Deo in suis pauperibus honorem exhibeas; & amore ipsiusmet virtutis; & ad charitatem & amicitiam erga omnes, etiam ignotos ostendēdam. Ac propterea magni semper æstimata fuit hospitalitas inter Patres antiquos, & primæuos Christianos, qui peregrinos eadem humanitate & charitate excipiebant, atq; proprios amicos & notos. Et hoc ait Tertull. fuisse vnum ex indicij ac signis, quo veri discipuli Christi agnoscebantur. Qua de re optime Apostolus Hebræos exhortatur, dicens: *h charitas fraternitatis maneat in vobis: & hospitalitatem nolite obliuisci, per hanc enim latuerunt quidam Angelis hospitio receptis: Meminote vincitorum tanquam simul vincti: & laborantium, tanquam ipsi in corpore morantes, & laboribus calamitatibusq; subiecti.* Ac denique ita hæc opera erga alios præstantes, atque velletis erga vos ab alijs præstari & exerceri: si quidem eiusdem miserijs, quibus alij, subiecti estis.

§. I. *Hæc opera liberalitatis exemplis ab Apostolo insinuatis confirmantur.*

MODVM & rationem hæc opera cum excellentia præstandi, possemus explicare ex ijs, quæ fecit venerabilis Booz erga Ruth pauperem & aduenam, nisi ea de re actum fusius esset in primo Tomo. Sed multò commodius hoc ipsum declarabitur illustribus exemplis ab Apostolo insinuatis eorum, qui Angelos hospitio receperunt, existimantes esse homines; & exercentes erga eos hospitalitatem, & reliqua milericordix opera, quæ illam comitantur, sicut erga alios faciebant. Ita Iob dicebat: *i foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit.* Primus horum fuit Patriarcha Abraham, de quo refert Scriptura sacra, quod, cum sederet in ostio tabernaculi sui, in ipso seruore diei, & eleuasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum: quos cum vidisset, currit in occursum eorum de ostio tabernaculi, & adorauit in terram. Et dixit: *Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ne transeas seruum tuum: Sed afferam paucillum aquæ, & lauate pedes vestros, & requiescite sub arbore. Ponamque buccellam panis, & confortate cor vestrum, postea transibitis: idcirco enim declinastis ad seruum vestrum.* Qui dixerunt: *fac, ut locutus es. Festinauit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: accelera, tria sara simila, commisce & fac subinericios panes. ipse vero ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerrimum, & optimum, deditq; puero:*

Rr 2

qui

Lib. 7. in
Lucæ c. 14.

Refert S. Bo-
nan. supra.
Hospitalita-
tis encomiu.
Ioan. epi 3 5

Li. de prof.
cop. 10.
h Heb. 13. 1.

Tract. 3. c. 2.

Hospitales
Angeli in-
uisere.

i Iob. 31. 32.
Abraham.

*Qui festinavit & coxit illum. Tulit quoque butyrum, & lac, & vitulum, quem coxerat: & posuit coram eis: ipse vero stabat iuxta eos sub arbore. Quis obsecro, sancti huius viri feruorem in hoc opere non demiretur? Non vacat autem mysterio, quod scriptura, hoc in feruore diei contigisse narrat: vt ita illius erga alios. quamuis peregrinos & ignotos, charitatem hospitalitatemque commendaret. Eo scilicet tempore ante ostium tabernaculi manebat, ac ceteris dormientibus ipse (vt S. Ambros. ait) non quiescebat; sed foris respiciebat, nū quis peregrinus aduenteret, quā domo & mensa exciperet: illius enim deliciae erant, alios hospicio excipere, & benevolentia ac benignitate illis ostendere. Talis autem hospitalitas sit oportet, (subiungit idem S.) vt praesto sit ad hospites recipiendos, obuiā procedat venientibus, ad vias respiciat, per quas venire consueuere; venire detrectantibus occurrat, & quasi cogat, ac ad diuersorium compellat. Hinc Abraham peregrinos videns non expectabat, donec ipsi aduenerent, ac diuertendi copia sibi fieri peterent; sed magna cum benignitate & celeritate properabat ad locū vbi erant, summaque animi demissione & reuerentia pedibus illorū aduolutus adorauit, hoc est, eosdem exosculatus est, (hoc enim adorandi verbo significatur) magna humilitate supplicans, vt quod illis parabat obsequium, a quo animo admitterent. Iustorum enim proprium est, ipsa opera, quae agunt intentione extollere, eisq; maiorem valorem addere: in creaturis creatorem, quae illius imaginem habent, in ciuibus Deum, in pauperibus Christum intuendo; atq; hoc animo humiliant se, & peregrinos reuerentur; Domini, quem illi repraesentant, maiestatem in eis agnoscetes: cum ipse in Euangelio dixerit: *k Hospites eram, & collegistis me*: quod hoc in casu euidenter appauit, cum in forma peregrinorum ipsi apparuerint Angeli, *placente Domino* (vt Apostolus ait) illa hospitalitate, quam ipsis ostendebat, sibi persuadēs, veros esse homines. Hinc etiam ortum habuit, aliud Charitatis opus, quod sanctus hic Patriarcha ostendit: cum enim domi plurimos seruos haberet, non illis opus hoc crederet; sed suis ipse manibus peragere voluit, *afferā* (inquit) *pauxillum aquae, & lauante pedes vestros, ponamq; buccellam panis*: ita enim se humaniorem & benigniorem exhibuit. Quemadmodum & Christus Dominus, quamuis tanta maiestatis foret, non est dedignatus (vt ponderat S. Ioannes) *vestes deponere, linteo se praecingere, aquam in peluim mittere, & eadem discipulorum pedes lauare*: hoc charitatis & humanitatis exemplo docens, quid erga subditos, Superiores; & inter se subditi agere debeant. At si boni patresfamilias in huiusmodi rebus interdum filiorum & famulorum opera vtantur; id faciunt, tum, vt opus citius perficiatur; tum, vt misericordiae participes fiant, & erga illam afficiantur. Propterea etiam Abraham Sarā vxori iniunxit, vt peregrinis panem coqueret: & famulo, vt vitulum*

1.
In feruore
diei expe-
dit.
Est. 1 de A
brah. c. 5.

2.
Vide ibid.
Perartum.
Occurrit
aduentan-
sibus.

k. Mat. 25. 35

Hab. 1. 2.

3.
Ipsemet pe-
des lauit.
Ioan. 13. 7.

Licet ali-
quando a-
lijs permis-
sare.

pararet. Quin etiam ulterius illius charitas processit: nam in verbis quidem brevis; sed in operibus amplius fuit: pauca pollicitus est, sed plurima dedit, dixit allaturum se buccellam panis: multos tamen afferri panes mandavit: non è vulgari paratos farina, sed ex *simila*, hoc est: è farinæ flore selectissimo: id ipsum & de grege fecit: è quo tenerrimum & optimum vitulum selegit neque famulis hoc credidit, qui in vsum aliorum deteriora seligere solent. Protulit etiam *lac & butyrum*, vt ex omnibus quæ habebat, conuiuium peregrinis institueret. Illud verò adhuc magis admirandum, quòd mensæ cum illis non assederit: sed famuli ministrantis instar steterit: ad obsequium promptus, & ad necessaria afferenda paratissimus. Atq; hoc pacto perfectæ charitatis & humanitatis propria munia ostendit: dum plura præstat, quàm spondet; & optima quæque elargitur; & amicis cum gaudio seruit, illius Domini exemplo, qui discipulis suis ait: *ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat*. Verùm & aliud quid in hoc Abrahæ facto perpendendum: nam quamuis concedamus (vt Doctores nonnulli notant) maiorem illum reuerentiam exhibuisse, illi è tribus, qui apparuerunt, qui cæteris maior videbatur; opera tamen charitatis æqualiter singulis obtulit: quia obtulit se ad pedes lauandos; mensam quoque *omnibus equaliter* appoluit: Perfecta enim charitas quamuis inter hunc & illum discrimen constituat: omnes tamen admittit, & omnibus sua distribuit: tamque libenter paruo & despecto, quàm magno & honorato pedes abluir: & tam beneuolè mensam minori, quàm maiori sternit: si omnes illius beneuolentia indigeant.

VERVM prætereundum non est, quod scriptura refert, vt S. Ambrosius notat, *Saram* scilicet interea in tabernaculo delituisse; necessaria hospitibus præparando; nec foras in illorum conspectum prodijisse. Matronæ quippe honestæ, quamuis erga mulieres comes se & benignas ostendere debeant, (vt viros erga viros agere oportere diximus) erga viros tamen præsertim peregrinos, & ignotos tantam eas familiaritatem præferre non decet: sed latis fuerit, eas domi intra domesticos parietes se continentes, ea curare; quæ necessaria sunt, vt mariti ritè, debiteque, quæ faciendæ sunt, exequantur.

HÆC fuit Charitas & humanitas Abrahæ, quæ dignum se effecit, cui Deus appareret: quemadmodum Christus D. ijs, à quibus velut viator & peregrinus in Emis exceptus fuit. Quin etiam mox hanc illi charitatem est remuneratus: benignum se vicissim erga illum ostendens, filiumque promittens, qui summo vniuersæ familiæ gaudio esset, vt hinc Domini & ciues omnes intelligant: si ipsi erga proximos charitatem & humanitatem tum verbis, tum etiam re ipsa ostenderint, Deum etiam multo benigniorem erga ipsos futurum.

4.

Plura dedit
quam pro-
miserat.

5.

eans mini-
strat.

Luc. 22. 27.

Vide Perer.

6.

Omnibus æ
qualiter
seruit.

ubi supra.
Sara modo
sua.

Luc. 34. 29.

Mertes ho-
spitalitatis
magna.

Loth.
Gen. 19. 1.

Cogendi
pauperes.

Misericordia
fructus.

Mat. 5. 7.

Et. 14. de ci-
uit. c. 28.
Dua ciui-
tates con-
traria.

a. 1. Ioa. 2. 6.

b Mat. 13. 47
c uer. 25.

pcap. 25. 34.

SIMILIS etiam fuit Charitas Loth, nec minori etiam mercede compensata. Duo enim illorum Angelorum eadem vespera Sodomam etiam viatorum forma venere. *sedebat tunc Loth in foribus ciuitatis expectans, num quis peregrinus eminus appareret, quem in domum suam deduceret. hostis itaque cum vidisset, surrexit, exiit obuiam eis, adorauitque prouisus in terra, dicens: obsecro Domini declinate in domum pueri vestri: Et manete ibi lauate pedes vestros, Et mane proficiscimini in viam vestram; cum vero illi respondissent in platea se manere velle: Loth compulsi, illos oppido, ut qua citissime ad aedes suas diuerterent: ut euidens, si foris manere contingeret, discrimen declinarent. Quibus annuentibus, lautam cenam instruxit, & quibus potuit officijs delinire contendit. in quo charitatis suae feruorem indicauit: quae dum perfecta fuerit, non modò Eleemosynam erogat, sed etiam vltro rogat; nec modò rogat, verum etiam pauperem & peregrinum reuentem accipere compellit; praesertim vbi illius, nisi acceperit, periculum ac damnum prauidet. Hac ille se charitate dignum reddidit quem Deus e Sodomitico eduxerit incendio: Angelis hospitalitatem hanc, eodem charitatis genere remunerabitibus. Loth enim periculo illos, quod suo iudicio imminerebat, si in publico manerent, educere satagebat: ipsi autem illum certissimo incendio, quod impendebat, discrimini subduxere. Neque enim misericors Dei nostri cor pati potest, misericordem in alios perire.*

§. II. *Omnium rerum publicarum ad duas praecipuas reductio.*

SED Tractatum hunc tandem concludamus, vniuersas cum S. Augustino Republicas & ciuitates mundi ad duas primarias, & eminentiores reuocando, vnam caelestem, alteram terrenam; vnam Ierusalem, alteram Babylonem. Prima est fidelium congregatio, in Dei amore, vsque ad sui ipsius despectum fundata, duabus nitens columnis siue basibus: *veritate & virtute; fide & charitate; Christi & Ecclesiae communes & proprias cuiusque officij seruans leges; opera adhuc misericordiae exercens eo modo, quo in praecedentibus declaratum est capitulis, & latius in sequenti Tractatu deducetur. Altera est peccantium si improborum & colluies proprio amori vsque ad ipsius Dei contemptum innixa, a concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, & superbiam vitae effrenate consecrans, ideoque leges & opera iustitiae & misericordiae conculcans. Et quamuis duae haec Resp. & ciuitates ita in hac vita sint mixtae, nam mare mundi huius & b Sagena Ecclesiae Catholicae bonos simul & malos pisces comprehendit, & c in agro, & area terrae huius permistum est triticum cum Zizaniis, & granum cum palea: in die tamen iudicij vniuersalis Christus Rex aeternus diuisione illos aeterna separabit & iustorum Rempublicam d statuet a dextris suis inter Angelos, eosque laudans*

à fide.

a *fructu*, & coram vniuerso mundo honorans, per sententiam publicam illis attribuet regnum cœlorum, ob præstita opera *miseri*cordia, & impleta opera *iustitia* & mox tradet illis cœlestis Ierusalem possessionem, hoc est cœli Empyrei: vbi imponet illis *gloria* coronam, quam sancta sua vita fuerunt promeriti. Iniquorum verò Remp. *statuet ad sinistram* suam in societate Dæmonum, eos despiciens, & ad ignes æternos condénans: eò quòd nec diuina *præcepta* seruauerint, nec *miseri*cordia opera erga egenos præstiterint. Ac proindè in momento eos in æternam inferni Babylonem præcipitabit; vbi pœnas æternas luant, quas peccatis suis fuerunt promeriti: cum igitur Christus D.N. membrum te Christianæ Reip. fecerit ciuemque Ecclesiæ suæ: superest, vt studeas esse membrum viuum; cuiusq; perfectus; & principalis pars cœlestis ciuitatis, *d exiens* (vt vox cœlestis dixit) *de Babylone, ne particeps fias delictorum eius; & de plagis eius non accipias*; excitans quoq; te ipsum ad custodiendas omnes leges, & explendas tuas obligationes, iustus existens & misericors erga omnes.

QVOD si talis tibi fors contigit, vt in aliqua ciuitate aut communitate habites, tot peccatoribus plena, quæ tanquam altera Sodoma, ob sua scelestia cœlesti exuri mereretur: debes in ea versari tanquam alter Loth, de quo S. Petrus: *e quod aspectu & auditu iustus esset, habitans apud eos, qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant*. Qui tamen remotissimus erat ab illorum imitatione; cum potius perpetuò vigilaret & attenderet, vt bono eis esset exemplo, & omnibus beneficeret: quod si & tu feceris, liberabit te Dominus sicut ipsum Loth, ab ea oppressione & angustijs in quibus versaris: & in nouissimo Iudicij die te cum summo honore ad suâ dextram collocabit; facietque perpetuum cœlestis Ierusalem habitorem & ciuem vitamque sancti sui templi *columnam*, cum gratiarum ac donorum excellentia, quam ceteræ columna significabant, sedentem cum ipso Christo D.N. in throno gloriæ suæ, eiusque dulcissima præsentia fruentem in æterna sæculorum sæcula, Amen.

*Nunc mrx
ta post fecer.
nentur.*

*Sit mem-
brum vi-
uum.
d Ap. 18. 4.*

*Sit bonus
inter malos.
c. 2. Petr. 2. 7*